

Lívið í einum ævigum bardaga

Hugleiðingar í sambandi við at tað 1. desember eru 75 ár síðani bátsvanlukkuna í Havsbøll og í sambandi við, at tað 20. desember verða hundrað ár síðani skakandi bátsvanlukkuna, tá ið eingilskur trolari sigldi svínoyarbát niður

Jóannes Hansen

Á heysti í 1966 gav J. Símun Hansen út Havið og vit 2. partur, sum hann nevndi Minniligir dagar. Tá var eg ellivu ára gamal, og tað hevði stórt árin at lesa um, hvussu forfedrarnir og tey, sum undan fóru, stríddust fyri at vinna til dagsins upphald, og hvussu tað viðhvørt ikki gekk, sum tað var ætlað, og hvussu bygdir kendu ræðuleikan av at missa, og vív og konur kendu vónloysi ómált og pínuna ósagda, tí brostin var strongurin, sum eitt sinn til spæl var upp spentur, sum Petur Háberg yrkti í sambandi við vanlukkuna 1. desember 1937.

Hjá mongum okkara eru tað dagar og vikur og mánaðir og kanska ár ímillum, at vit eru á sjónum. Tað var annars sjógvurin, sum bant bygdir og oyggjar saman. Ólíka lagaligari var tað ofta at seta seg í bátin og verða

fergaður upp á pláss í staðin fyri at leggja á fjøllini, tá ið dagurin var stuttur og geingið vánaligt.

Fyri seinna heimsbardaga vóru flestu mannfólkini skipsmenn og útróðrarmenn, og prísurin var høgur, sum havið tók fyri at geva fong.

Svínoy lá væl fyri til útróður, svínoyingur fiskaðu væl, og svínoyingar rindaðu nógv. Sneyjar bátar gingu burtur í knappiga áttati ára tíðarskeiðnum frá 1861 og fram til 1937, og 28 svínoyingar og menn, sum vóru í Svínoy, fingi í hesum tíðarskeiðnum váta grøv orsaka av bátsvanlukkum.

Fyri hundrað árum síðani

Um trýggjar vikur vera tað hundrað ár síðani, at fimm blaðungir svínoyingar sjólótust 20. desember 1912. Teir lógu og drógu 3-4 fjórðingar úr landi inni norðuri í Miðhavinum, tá ið ein Grimsby trolari sigldi teir

niður. Tveir menn bjargaðust. Teir vóru Símun Jacobsen úti í Váli og Jógvan Olsen á Geilini. 16 ára gamli Niels Andreas Jensen var ein teirra, sum sjólætst. Símun Jacobsen átti tveir brøður, sum ikki komu aftur – 16 ára gamli Joen Jacob Jacobsen og 18 ára gamli Hans Jacob Jacobsen. Jógvan Olsen átti tveir brøður, sum ikki komu aftur – 19 ára gamli Hans Pauli Olsen og 25 ára gamli Óli Olsen.

Símun, Joen Jacob og Hans Jacob vóru brøður Edvard Jacobsen, Edvard í Svínoy, sum í bók síni, Minniligar hendingar, millum annað sigur soleiðis um henda dagin:

Vit vóru í skúla, og bráðliga kemur ein trolari við fullari ferð og stevnir inn á Svínoyarvík. Fyrsta hann kom undan Nesinum, fór hann at yla og ýldi allan vegin inn eftir, til hann tók frá uttan fyri

lendingina. Vit skiltu øll, at nakað álvarsamt var áfatt. Menn fóru umborð at vita, og eina løtu seinna sóu vit teir koma í land aftur, og ein teirra segnaði niður á helluna, sum hann græt...Eg minnst, hvussu omma lá niður á beinkin og græt. Tríggir beiggjar mínir vóru við bátinum...Hetta var eitt hart slag fyri alla bygdina og ikki minst fyri foreldur míni, sigur Edvard Jacobsen.

Systir Edvard, Ingrid Mellemgaard og maður hennara Henry, fluttu í 1960 úr Svínoy og til Havnar. Hon var ommusystir mín, og eg búði hjá teimum tvey ár, tá ið eg gekk í studentaskúla. Viðhvørt tosaðu hon og tey um hesa ræðuligu hendingina, sum í dagsins samfelag kennist so fjar og kám, men sum kortini bara er hundrað ár og 2-3 ættarlið burturi. Malla og Edvard plagdu at vera inni á gólvnum hjá

teimum, tá ið tey vóru í Havn, og eisini hetta var nakað, sum knýtti tey saman.

Fyri 75 árum síðani

Í morgin, leygardagin 1. desember, eru 75 ár síðani bátsvanlukkuna í Havsbøll. Fýra menn – tríggir svínoyingar og ein klaksvíkingur – fórust í syndarligu vanlukkuni, sum so ofta hevur verið umrødd.

Britons Pride var henda mikudagin farin av Klaksvík og suður til Havnar. Eftir at hava verið aftur á Klaksvík, fór Pride norður í Hvannasund. Tríggir svínoyingar vóru við. Teir vildu fegnir sleppa til hús, og eftir at teir høvdu lænt bát í Sundi, fór Pride út undir Svínoynna.

Veðrið var heldur ólagaligt, og vestfallið var uppkomið. Ætlanin var at seta svínoyingarnar á land í Kleyvini, og teir fóru í bátin.